

Õiguskantsler

Kaido Loor
Advokaadibüroo Vilgerts Loor
kaido.loor@vilgerts.com

Teie 08.04.2017 nr

Meie 10.05.2017 nr 6-1/170423/1701990

Finantseerimisasutuse loakohustus

Austatud Kaido Loor

Pöördusite õiguskantsleri poole uuesti finantseerimisasutuse loakohustuse põhiseaduspärasuse küsimuses. Märkisite, et Teie esimesele pöördumisele saadetud vastuses ei olnud arvesse võetud, et suur osa finantseerimisettevõttest on nn pere-ettevõtted, kes investeerivad oma vabu vahendeid nt võlakirjadesse, laenusse, teiste ettevõtete omakapitali. Eelnevat arvestades palute hinnata loakohustuse proportsionaalsust.

Te ei märganud selgitust, et [rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse](#) (RahaPTS) ja [krediidiasutuste seaduse](#) (KRAS) koostoimes tekib isikul loakohustus juhul, kui ta osutab majandus- ja kutsetegevuses peamiselt ja püsivalt finantsteenuseid kolmandatele isikutele. Vastuses oli selgitatud, et KRASis sätestatud finantsteenuste puhul on tegemist avalikkusele suunatud teenustega, mitte nt ema- ja tütarettevõtjate vaheliste tehingutega või oma perekonna säästude investeerimisega.

Seega kui tegemist ei ole avalikkuselt rahaliste vahendite kaasamisega, ei ole tegemist finantseerimisasutusega. Äriühingutel, mis on asutatud üksnes osanike või aktsionäride rahaliste vahendite investeerimiseks, mitte avalikkuselt vahendite kaasamiseks, ei ole kohustust taotleda RahaPTS-s ettenähtud tegevusluba.

Kuivõrd Te ei esitanud argumente, millest lähtuvalt oleks alust kahelda nende ettevõtjate loakohustuse proportsionaalsuses, kelle peamiseks ja püsivaks tegevusalaks on kolmandatele isikutele finantsteenuste osutamine, ei pea õiguskantsler vajalikuks loakohustuse proportsionaalsust täiendavalt üksikasjalikumalt analüüsida.

Allpool on vastatud Teie märkustele ja kriitikale.

Esiteks märgite, et terrorism on Euroopas pigem üksiku võitleja üritus ja sellel ei ole arusaadavat seost finantseerimisasutuste registreerimiskohustusega.

RahaPTS eesmärk on tõkestada finantssüsteemi kasutamist rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks. Üksikute võitlejate poolt väheste vahendite toel Euroopas toime pandud terroriaktid ei tähenda, et Euroopas ei oleks ohtu teistsuguseks terrorismiks või ohtu, et terrorismi finantseerimiseks võidakse ära kasutada Euroopa krediidi- ja finantseerimisasutusi. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ennetussüsteemi tõhususe kohta ei ole

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

asjakohane teha järeldusi „üksikute võitlejate“ toime pandud terroriaktide põhjal, st ära hoidmata sündmuste põhjal.

Teiseks pakute loakohustuse alternatiiviks ettevõtjate trahvimist. Te ei täpsusta, millise rikkumise eest trahv määrataks ja kas ning kuidas karistamine aitaks tõkestada ja ennetada rahapesu või terrorismi rahastamist. Trahvimist, mis tegeleb tagajärgedega, ei saa pidada samaväärseks alternatiiviks loakohustusele, mille põhieesmärgiks on ennetav taustakontroll.

Mis puudutab finantseerimisasutuse tegevusloa esitamisega ning sisemiste protseduurireeglite ja sisekontrollieeskirjade koostamisega kaasnevat halduskoormust, siis eesmärgi kaalukust arvesse võttes võib kolmandatele isikutele peamiselt ja püsivalt finantsteenuseid pakkuvate ettevõtjate ettevõtlusvabaduse riivet pidada siiski proportsionaalseks. Kohustus koostada protseduurireegleid ja sisekontrollieeskirju tuleneb sellest, et ettevõtja tegutseb majandus- või kutsetegevuse valdkonnas, kus esinevad kõrgendatud riskid teenuste kuritegelikel eesmärkidel kasutamiseks.

Protseduurireeglite ja eeskirjade koostamise keerukust ja sellega kaasnevat kulu tuleb hinnata eraldi, see sõltub konkreetsest isikust, pakutavatest finantsteenustest ja kaasnevatest riskidest. Protseduurireeglite ja sisekontrollieeskirjade koostamise maksumus on kindlasti sellest, kas ja kellelt ettevõtja vastavate dokumentide koostamise teenuse ostab. Dokumentide koostamiseks ei ole tingimata vaja kaasata kõrge teenustasuga advokaate jt. nõustajaid. Järelevalveasutused on internetis kättesaadavaks teinud näidiseid nii lihtsama kui keerukama dokumentatsiooni vajadusega ettevõtjatele.¹ Lihtsama dokumentatsiooni puhul võib soovitusliku juhendi põhjal ettevõtte sisekontrollieeskirjade ja protseduurireeglite koostamisega kergesti hakkama saada ka nt ettevõtte jurist või juht. Sellisel juhul saab dokumente koostada mõistliku kuluga. Keerulisema dokumentatsiooni koostamise teenuse n-ö väljast ostmisel tuleb aga arvestada, et finantseerimisasutuste tegevuse spetsiifikat, praktikat ja riske tunneb kõige paremini teenust pakkuva finantseerimisasutus ise ning väljast kaasatud sisekontrollieeskirju ja protseduurireegleid koostavale eksperdile või advokaadile tuleb finantseerimisasutuse tegevuse iseloomu ja riske selgitada.

Mõistan Teie seisukohti, ent paraku ei ole alust avalikkusele suunatud finantsteenuste osutajatele seatud loakohustust põhiseadusvastaseks hinnata.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristi Lahesoo 693 8409 Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

¹ Vt lähemalt http://www.fi.ee/failid/Soovituslik_juhend_Rahapesu_tokestamine.pdf ja <https://www.politsei.ee/et/organisatsioon/rahapesu/juhendid/>